תנחומא בובר — הוספה לקרח

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו' (במדבר טז א). ילמדנו רבינו מהו להציל כתבי הקדש בשבת, כך שנו רבותינו, כל כתבי קודש מצילין ותן מפני הדליק בשבת, בין שקורין בהן, ובין שאין קורין בהן, אבל ספרי מינין, אני קורט אזכרותיהן ושורף את השאר, א"ל ר' טרפון אקפח את בני שאם יפלו ספרי מינין לתוך ידי, שאני שורפן עם אזכרותיהן, ואם יהא אחד רודף אחרי, שאני בורח לבית עובדי ע"ז, ואיני בורח לבית המינין, שעובדי ע"ז אינן מכירין את הקב"ה וכופרין בו, [והללו מכירין וכופרין בו], ועליהם אמר דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט וגו' (תהלים קלט כא), מי גרם לקרח לאבד מן העולם, אינו אלא שפירש למינות, וחלק על משה ועל אהרן, מנין ממה שקראו בענין ויקח קרח וגו'.

ויקח קרח. זש"ה אח נפשע מקרית עוז ומדנים כבריח ארמון (משלי יח יט), מדבר בקרח, אח נפשע מקרית עוז, זה קרח שפשע בתורה שהיא קרית וזו של הקב"ה, שנאמר ה' עוז לעמו יתן (תהלים כט יא), ועשה מריבה עם משה, שנאמר ומדנים כבריח ארמון, מהו כבריח, שהעלה הארץ בריחיה בעדן, ומי גרם לו לבוא לכל הקלון הזה, אלא שחלק על משה ואהרן, ומה היה אומר, ראו מה בן עמרם עושה, נתן את הכהונה לאחיו אהרן, ונטל את המלכות לעצמו, ועשה אותו (כתף) אורגטיס, שנאמר כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז ט), שהיה טוען בארון, התחיל חולק עליהם ואומר לא משה נביא, ולא אהרן כהן גדול, ולא תורה ניתנה מן השמים, כיון ששמע משה כך התחיל הולך לו אצל הקב"ה, א"ל אוותר על בזיוני, ועל בזיונו של אהרן, ועל בזיונה של התורה אני תובע, שנאמר בזאת תדעון כי ה' שלחני וגו' (שם טז כח), ואין זאת אלא תורה, שנאמר וזאת התורה אשר שם משה וגו' (דברים ד מד), משל לשושבינה של בת המלך, שביקש בני פיקון [צ"ל בניפיקון] מן המלך, אמר למלך אם אינך תובע בני פיקון [צ"ל בניפיקון] שלי, אף אני אומר שלא היה לבתך בתולים, כך אמר משה לפני הקב"ה, אם מתים הם על מטותם, כדרך שכל בני אדם מתים, והרופאים עולים ומבקרים אותם, כדרך שכל החולים מתבקרים, אף אני כופר ואומר ודאי אין תורה ניתנה מן השמים, שנאמר אם כמות כל האדם ימותון אלה וגו' (במדבר טז כט).

זהו אח' מג' נביאים שאמרו בלשון הזה, אליהו ומיכה ומשה, ואליהו מהו אמר, ה' אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עדך ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה ענני ה' ענני וידעו העם הזה כי אתה ה' האלהים (מ"א יח לו לז), ואם אין אתה עונה אותי, אני אומר ואתה הסבות את לבם אחורנית (שם), וכן מיכה מהו אומר לאחאב, אם שוב תשוב בשלום (שם כב כח), אף אני אומר לא דבר ה' בי (שם שם), ומשה אף הוא אומר אם כמות כל אדם וגו', אף אני אומר לא ה' שלחני, א"ל הקב"ה משה מה אתה מבקש, א"ל משה רבש"ע אם בריאה יברא

ה' וגו' (במדבר טז ל), אם בראת פה לארץ מתחלת ברייתו של עולם הרי יפה, ואם לאו יברא ה' עכשיו פה, א"ל הקב"ה וכך אמרת ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור (איוב כב כח).

ותפתח הארץ את פיה ותבלע וגו' (במדבר טז לב). ר' יהודה אומר באותה שעה נפתח לארץ פיות הרבה, שנאמר בקרב כל (הארץ) [ישראל] (דברים יא ו), א"ל ר' נחמיה והרי כתיב ותפתח האטרץ את פיה ותאכל אותם וגו', א"ל והיאך את מקיים בקרב כל (הארץ) [ישראל], אלא שנעשית הארץ כמשפך, וכל איכן שהיה אחד מהן עומד ממנו היה מתגלגל ובא ויורד עמו, נמצאת מקיים בקרב כל (הארץ) [ישראל], נמצאת מקיים ותפתח הארץ את פיה, ומהו ואת כל היקום אשר ברגליהם (דברים יא ו), זה הממון שהוא מעמיד את הרגלים.

רבותינו אומרים אפי' היה להם כלים ביד הכובס, היו מתגלגלים ובאים ונבלעין עמהם. אמר ר' שמואל בר נחמני אפי' מחט שהיה שאולה ביד ישראל מידם, אף היא היתה נבלעת עמהם, שנאמר וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה (במדבר טז לג), כיון שהיו נבלעים היו מצווחים ואומרים משה מלך ונביא ואהרן כהן גדול, ותורה ניתנה מן השמים, והיה קולן הולך בכל מחנה ישראל, שנאמר וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקולם וגו' (שם שם לד), כל כך למה לפי שחלק על הקב"ה, ואעפ"כ לעתיד לבוא הן עתידים לעלות, ר' יהודה בן בתירא שונה שיש להם חלק לעולם הבא, מה כתיב בהו ויאבדו מתוך הקהל (שם שם לג), ונאמר בדוד תעיתי כשה אובד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי (תהלים קיט קעו), מה אבידה שכתב בדוד היא עתידה להתבקש, אף אבידה זו עתידה להתבקש, וכן אתה מוצא שחנה מתפללה עליהן בתפלה, שנאמר ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל (ש"א ב ו).

ד"א ויקח קרח וגו'. זש"ה אח נפשע מקרית עוז ומדנים כבריח ארמון (משלי יח יט), אח נפשע מקרית עוז, אמר ר' אחא זה קרח שהיה מסובלי הארון, שנאמר ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז ט), והוא היה גדול מכל השבט ופשע אך בארון, שנאמר אח נפשע מקרית עוז, ואין עוז אלא ארון, שנאמר ויתן לשבי עוזו וגו' (תהלים עח סא).

חסלת הוספה לפרשת קרח